

הלימוד והכרוב...

סוד ההתנתקות לשם התחברות - המשל של ר' הלל מפאריטש ע"ה

אם כן מאחר ולא היה זה "דרך השחתה וקלקול"
אלא ע"מ לתקן - אין בזה משום "בל תשחית"

ע"ד האמור בהלכות שבת

רמב"ם יד החזקה - הלכות שבת פרק א

(יז) כל המקלקלין פטורין כיצד הרי שחבל
בחבירו או בבהמה דרך השחתה וכן אם קרע
בגדים או שרפן או שבר כלים דרך השחתה
הרי זה פטור

(1) רמב"ם יד החזקה - הלכות שבת פרק י

הקורע בחמתו או על מת שהוא חייב לקרוע
עליו חייב מפני שמיישב את דעתו בדבר זה
וינוח יצרו והואיל וחמתו שוככת בדבר זה הרי
הוא כמתקן וחייב

נמצאת למד שאם הקב"ה "כילה חמתו" בעזרת
החורבן וגם "לא שפך חמתו על ישראל" - הרי
שזהו "מתקן" ואין בזה איסור "בל תשחית"

אבל עדיין קשה!

האיסור: "לא תעשון כן לה' אלקיכם"

ואע"פ שגם בזה

אם נותן כדי לתקן ולא דרך השחתה- מותר

אבל זהו רק

כדי לתקן את המקדש או המזבח עצמם

אבל כדי לתקן חמתו - אין היתר כלל!

190 ירמיה פרק כה

הֲנִי שָׁלַח וְלִקְחֹתִי אֶת כָּל מְשֻׁפְחוֹת צִפּוֹן נְאֻם יְדֹד וְאֶל
נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל עֲבָדֵי וְהַבְּאִתִּים עַל הָאָרֶץ הַזֹּאת
וְעַל יִשְׂרָאֵל וְעַל כָּל הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה סָבִיב וְהַחֲרַמְתִּים
וְשַׁמְתִּים לְשָׁמָּה וְלִשְׂרָקָה וְלִחְרָבוֹת עוֹלָם:

ואם בגלל שבני ישראל אינם ראויים ל"בית המקדש"
- יגנונו? אבל למה "להחריב"?!

בנוגע לאיסור "בל תשחית" - אפשר ללמד זכות....

מדרש רבה איכה פרשה ד פסקה יד

כלה ה' את חמתו שפך חרון אפו ויצת אש בציון כתיב
(תהלים ע"ט) מזמור לאסף אלהים באו גוים בנחלתך
לא הוה קרא צריך למימר אלא בכי לאסף נהי לאסף
קינה לאסף ומה אומר מזמור לאסף?...

אלא משל למלך שעשה בית חופה לבנו וסיידה וכיידה
וציירה ויצא בנו לתרבות רעה מיד עלה המלך לחופה
וקרע את הוילאות ושיבר את הקנים ונטל פדגוג שלו
איבוב של קנים והיה מזמר אמרו לו המלך הפך חופתו
של בנו ואת יושב ומזמר אמר להם מזמר אני שהפך
חופתו של בנו ולא שפך חמתו על בנו כך אמרו לאסף
הקב"ה החריב היכל ומקדש ואתה יושב ומזמר אמר
להם מזמר אני ששפך הקב"ה חמתו על העצים ועל
האבנים ולא שפך חמתו על ישראל ...

פסיקתא דרב כהנא - פסקא יג אות טו

א"ר אבון עלה אריה במזל אריה והחריב את אריאל עלה
אריה זה נבוכד נאצר הרשע דכתי' ביה עלה אריה מסוכבו . במזל
אריה עד גלות ירושלם בחדש החמישי () והחריב אריאל הוי
אריאל אריאל קרית חנה דוד. על מנת שיבא אריה במזל
אריה ויבנה אריאל יבא אריה זה הק' דכתי' ביה אריה שאג מי
לא ירא . במזל אריה והפכתי אבלם לששון . ויבנה אריאל בונה
ירושלם י"י נדחי ישראל יכנס :

והשאלה:

במדרשי חז"ל אין סתם מליצות

מדוע מייחסים הפסוק והמדרש את הדימוי: "אריה"

גם לנבוכדנצר "המחריב" וגם לקב"ה "הבונה"?

☒ והביאור:

בזאת פותר המדרש שאלה כללית בקשר לחורבן !

רמב"ם יד החזקה - הלכות מלכים פרק ו

ולא האילנות בלבד אלא כל המשבר כלים וקורע בגדים והורס
בנין וסותם מעין ומאבד מאכלות דרך השחתה עובר בלא תשחית
ואינו לוקה אלא מכת מרדות מדבריהם:

רמב"ם יד החזקה - הלכות בית הבחירה פרק א

וכן נותן אבן אחת מן המזבח או מכל ההיכל או מבין האולם
ולמזבח דרך השחתה לוקה שנאמר ונתצתם את מזבחותם וגו' לא
תעשון כן ליי' אלהיכם:

☒ היתכן שעבר הקב"ה על שני-איסורי "לא תעשה" מתורתו ?
כיצד איפשר הריסת בית מקדשו? ויותר מזה החורבן נעשה
בשליחותו המפורשת:

ולהפנות אל כל תשומת לבו ומוחו
פנימה אל עצמו
להתעלות לקליטת הרעיון החדש המופלא
כדי שלא יתעלם

התלמיד מרגיש ב"התנתקות" של הרב ממנו
ונהיה אצלו חושך
תחילה חסרה לרב החיות בהמשך דיבוריו
אחר כך מתחיל הוא להיות קטוע ומבולבל
עד שמתתק לגמרי מהשפעתו

בחיצוניות

הדבר מהווה אסון לתלמיד
אם אינו קולט מה שמתרחש בתוככי רבו
ואינו מבין מה פשעו ומה חטאתו
שהרב עזבו לאנחות...

בפנימיות

אם ישים לב לצהיבת פני רבו
יבין שכל "ההתנתקות" הלזו של הרב
אינה אלא בשביל הגילוי הנפלא
שהוא "מתבשל" עתה במוחו
כדי שיוכל להשפיעו לתלמיד
ולא נותר לתלמיד אלא להמתין בכליון עיניים
ולהכין עצמו לקליטת "אור הגאולה"...

וזהו סוד החמרת חושך-הגלות

[במקום שתלך ותחלש ביחס לקצב הבידור והיכוך]

דבר המוכיח

ש"גלות" אינה רק "כפרה" על חטאינו

(אחרת למה לא מורידים את "מינון-התרופה"? ...)

אלא הסתלקות האור האלוקי אל העצמות
להמשיך משם את גילוי "אור הגאולה"

"תורה חדשה מאתי תצא"

פנימיות החורבן:

הפצעת אור הגאולה!

"פתחת שקי ותאזוני שמחה"

מדרש רבה בראשית פרשה מד פסקה כא
א"ל כמה אתה רוצה שירדו בניך בגיהנם או במלכות ר'
חנינא בר פפא אמר אברהם ברר לו את המלכות...

גיהנום = זיכוך הנשמה בלבד
שעבוד מלכויות = גם זיכוך הגוף ונה"ב

הרי אמנם נצולו מ^גיהנום!
אבל בשעת החחונה לא מדברים על סדרי הקבורה....

פלא נוסף: מעמד הכרובים בעת החורבן

תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף צ"ט/א

כיצד הן עומדין רבי יוחנן ור' אלעזר חד אמר פניהם איש אל אחיו וחד אמר פניהם לבית ולמ"ד פניהם איש אל אחיו הא כתיב ופניהם לבית לא קשיא כאן בזמן שישאל עושי רצונו של מקום כאן בזמן שאין ישראל עושי רצונו של מקום ...

תלמוד בבלי מסכת יומא דף נד/ב

אמר ריש לקיש בשעה שנכנסו נכרים להיכל ראו כרובים המעורין זה בזה הוציאו לשוק ואמרו ישראל הללו שברכתן ברכה וקללתן קללה יעסקו בדברים הללו מיד הזילום שנאמר כל מכבדיה הזילוה כי ראו ערותה:

באמצע החורבן כשנכרים נכנסים להיכל

ומצאים הכרובים במצב של אהבה?!

המשל החסידי מרב ותלמיד:

כשרב משפיע שכל לתלמידו
הריהו מעניק לו בעת מעשה מלוא תשומת-הלב
ופני התלמיד נוהרים מיחס הרב
לפתע נופלת לרב – תוך כדי השפעה
הברקה-שכלית נפלאה וחדשה

ומאחר שכל הברקה טבעה להעלם
אם לא יתפיסו אותה בבינה
חייב הרב להתנתק מהשפעתו לתלמיד

והביאור לזה:

המדרש הנ"ל פותר שאלה זו
בקובעו

ש"עלה אריה" [זה נבוכדנצר] "והחריב אריאל"
זהו "סותר על מנת לבנות"

על מנת שיבוא אריה [זה הקב"ה] ויבנה אריאל

ולכן כינה

את "המחריב" ואת "הבונה"

שניהם באותו כינוי "אריה"

"פני אריה [=גבורה: ירא"ה] אל הימין" – [מידת החסד]

כי תוכנו הפנימי של החורבן – בעת החורבן

הוא בעצם התחלת-תהליך

"בניית בית המקדש המשופץ"

מדרש רבה איכה פרשה א פסקה נא

ר' יהושע ב"ל אמר צמח שמו שנא' (זכריה ו') הנה איש צמח שמו ומתחתיו יצמח ר' יודן בשם ר' איבו אמר מנחם שמו שנא' כי רחוק ממני מנחם א"ר חנינא ולא פליגי חושבנא דדין כחושבנא דדין הוא מנחם הוא צמח והדא מסייע להדא דר' יודן בשם ר' איבו

עובדא הוה בחד בר נש דהוה קא רדי געת חדא תורתיה עבר עלוי חד ערבי א"ל מה את א"ל יהודאי אנא א"ל שרי תורך ושרי פדנך א"ל למה א"ל דבית מקדשון דיהודאי חרב א"ל מנא ידעת א"ל ידעית מן געיתא דתורך עד דהוה עסיק עמיה געת זימנא אחריתי אמר לו אסר תורך אסר פדנך דאתייליד פריקהון דיהודאי ...

הרי שרגע החורבן – הוא רגע התחלת הגאולה!

עפ"י יובן דבר פלא:

הייתכן שבעיצומה של ברית בין הבתרים

נתבשר אברהם אבינו על גלות מצרים וארבעת-הגלויות?!

ובפרט שמושג ה"ברית" הוא:

"אהבה שאינה תלויה בדבר"